

Migraziuns da la vieuta gronda en Europa

Ina survista nova

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **1990 han las duas republicas tudestgs fusiunà. Da Silvester 1991 han ins abolì l'Uniun sovietica, ina da las grondas victuras da 1945. Quai ha manà a la fin dals rescchims communistes en Europa e da dus stadis ertavels da l'Austria-Ungaria, la Tschecoslovachia e la Jugoslavia (1).** Plis stadis da noss continent èn lura vegnids commembers da l'Uniun europeica (UE). Las midadas dals davos decennis han chaschunà vastas migraziuns. I suonda ina curta survista da quels moviments en Europa tenor il davos chapitel dal manual da l'istoricher Jochen Oltmer (Universität d'Osnabrück), specialist d'istorgia contemporanea (2).

Da l'ost encunter vest

Gia 1989/90 han ils stadis dal patg da Varsovia avert lur cunfins. Lur han quels da l'Occident «decretà restricziuns per limitar e chanalisar l'immigraziun vegnida da l'Europa da l'ost. 2004 e 2007 ha l'extensiun da l'UE (...) stimulà la migraziun encunter vest (...). L'emprim ha questa pertutgà cunzunt ils pajais limitrofs da l'anteriura 'tenda da fier'. L'emigraziun en provegnientscha da l'Europa dal sidost, oravant tut da l'Albania, sa drizzava cunzunt vers l'Italia e la Grezia; en Germania lavuravan plitost Polacs (...). Raits d'emigraziun influenzavan il dumber da destinaziuns (...). Migrants (...) gievan savens là nua ch'i pudevan chattar l'agid

da parents u da persunas enconuschentas. Ins ha per exempel erui che 56% da l'immigraziun estra, vegnida cunzunt 1989–1991 da l'Europa dal sidost a Vienna, aveva là parents u enconuschents. Tar migraziuns encunter vest prevalevan l'emprim las polaccas. En ils onns novanta lavuravan trais quarts dals emigrads registrads polacs en Germania (...). Lezza ha stipulà cunvegnas cun ils blers stadis da l'Europa centrala e dal sidost per reglar las migraziuns (...). Auters stadis da l'Europa dal vest e centrala han concludì tals patgs davent da 1990 ed a l'entschatta dal 21avel tschientaner. Il 2003 lavuravan 320 000 migrants polacs tenor patgs bilaterals; 95% da lezs sa chattavan en Germania (...). La Pologna è lura vegnida in pajais d'immigraziun; emigrads polacs (...) èn turnads en lur pajais pervi da las vistas meglieras (...). En l'Europa dal vest e centrala han debattas davant la prontadad da dar albiert e l'abus dal

dretg d'asil manà a limitar l'access a las proceduras d'admissiun» (pp. 201–203).

Spartiziuns da la Jugoslavia e da l'URSS

«Sunter 1990 ha la fuga da milliuns umans sfratgà cunzunt la Jugoslavia (...). Tenor l'aut cumissari da l'ONU per ils fugitivs eran 1995 3,7 milliuns fugitivs jugoslavs guntgids aifer l'intschess pervi dal conflict (...). Tiers han auters stadis europeics beneventà tschientmillis fugitivs (...). Cunzunt la guerra en Bosnia-Erzegovina ha dauzà il dumber da fugitivs en l'Europa dal vest e centrala. Ins smina che var 2,5 milliuns umans sajan fugids pervi da la guerra en ed enturn la Bosnia-Erzegovina (...). 1997, pia suenter lezza guerra restavan var 580 000 fugitivs da quel pajais en stadis da l'UE, 340 000 da quels en Germania (...). Il 2003 restavan mo pli 34 000 da quels en Germania (...). La stad e l'atun da 1999

han var 900 000 fugitivs bandunà la Cosova, numnadain 500 000 en Albania, 200 000 en Macedonia, var 70 000 en Montenegro (...). In mais suenter la fin da las ostilitads èn var 80% da tut ils fugitivs turnads en Cosova (...). L'avertura dals cunfins sovietics (1989–1990) ha promovì era la migraziun da minoritads etnicas (...). Var 70 000 Grecs da la Mar naira (regiuns da Crasnodar e Stravopol) èn emigrads en Grezia, (...) tschientmillis Polacs da l'URSS en Pologna, gidieus en Israel u Germania, Carelians en Finlanda, Tschecs da l'Ucraina u Serbia en Tschechia, Slovacs da l'Ungaria e da l'Ucraina en Slovachia (...). Suenter 1987 èn var trais milliuns umans cun ragischs tudestgas vegnids en Germania» (pp. 203–204).

Ils problems da l'acceptanza

«Davent (...) da 1991 han delinquentes cunzunt giuvens multiplitgà acts da vio-

lenza en Germania cunter esters. Grondas parts da la populazun toleravan tals malfatgs (...). A Hoyerswerda [Saxonia] il settember 1991 han ins attatgà e ferì requirents d'asil ch'ins ha lura chatschà da lur abitaziuns. A Hünxe [Renania dal nord, NRW] l'october 1991 han ins blesà grevmain dus uffants fugitivs tar in attentat incendiar. A Rostock [Mecklenburg] l'avust 1991 han ins bloccà ed assagli requirents d'asil en lur albierts incendiads. A Mölln [Holstein] ed a Solingen [NRW] da matg 1993 han ins ars umans da pliras famiglias tircas en lur chasas (...). Fanadur 1993 è in dretg d'asil nov entrà en vigor. Lezza referma e las controllas rinforzadas dals cunfins han sminuì 1993 il dumber dals requirents d'asil sin var 320 000 (...). En quest segund decenni dal 21avel tschientaner è la migraziun in tema central da debattas en la vita politica ed en ils meds da massa da l'Europa (...). Ins vezza cunzunt l'accoglientscha e la collocaziun da fugitivs, sco era las relaziuns ed ils effects da l'asil cur ch'i vegn adina dapli requirents (...). Ins tema ils privels che pudessan smanatschar ils sistems socials, la segirtad interna ed externa, sco era la pasch sociala» (pp. 230–231 e 238).

Insaquants stadis cun cifras actualas da populaziun

Stimaziun demografica per 2016 tenor

«Calendario Atlante De Agostini 2018» (Novara, Piemunt, 2017):

Albania:	2 876 591	Germania:	82 175 386	Montenegro:	622 159
Bosnia-Erz.:	3 518 298	Grezia:	10 823 732	Pologna:	28 426 809
Cosova:	1 771 604	Italia:	60 589 445	Serbia:	7 076 372
Finlanda:	5 503 297	Macedonia:	2 072 490	Slovachia:	5 435 343
Tschechia:	10 578 820				

1. **Ils stadis suandants han parti ora tranter sai l'intschess da l'anteriura Jugoslavia: Bosnia-Erzegovina, Cosova, Croazia, Macedonia, Montenegro, Serbia, Slovenia.**
 2. **Jochen Oltmer, Migration. Darmstadt (Wissenschaftliche Buchgesellschaft; www.wbg-wissenverbindet.de) 2017.**